

Théâtre du Radeau

"Jeu de Faust"

av François Tanguy

Obscure figures and clowns appear – the puppets. They have a reptilian walk and murmur a strange language, gammelot. This is a visual theatre. Flitting moments which make time stand still, which cancel out gravity. Explosions of new images. Danse macabre – the art of illusion. Last year they seduced us with *Mystere Bouffe* – this year this troupe from le Mans do Faustus.

The characteristics style of their play, their costume, décor and speech – the special mode of expression the company is so well known for forms the foundation of this year's performance. However, because a well-known story has been chosen, the form is more concise and the changes of scene are greater in this tale of the man who would be God. The myth of this man who enters a pact with the Devil, has wandered for five centuries, interpreted by a myriad of actors, authors and musicians. It is a mirror of Western spiritual strength: A longing soul craving for more and more knowledge and experience, to be in command of all things.

Originally Johann Faust was a doctor who lived in Germany in the 16th century. He is supposed to have been a learned charlatan who wandered from university to university, lecturing on alchemy and astronomy, eventually dying under strange circumstances. It was said that he sold his soul to the Devil because he wasn't content with being stuck on Earth – he wanted to fly and explore. The first book about him came out in 1587, and subsequent versions have been abundant, most notable being those of Christopher Marlowe, "The Tragical History of Doctor Faustus" (1589) and Goethe "Faust. Eine Tragödie. Erster Teil" (1808), "Der Tragödie. Zweiter Teil" (1832). Goethe's version, in which the struggling spirit wins, has long since become a German national epos.

This play about Faustus, the man who came into being in a time of change between the middle ages and the new age, the European age, is masterminded by François Tanguy, who would rather talk about art by birds. Theatre as will-ó-the-wisp and bait, not motorway.

Lyset, forhenget, treverket. De obskure figurene og klovner som dukker opp, marionettene. Med reptilsk gangart, lav tale av språklyder; grommelot som de kaller det, svart språk. Det er bildenes teater. Uhåndgripelige, flyvende øyeblikk, som får tida til å stå stille, som opphever tyngdekraften, så vakkert at en kan gråte. Eksplosjon av nye bilder. Dans makaber, illusjonskunst, materialenes opera. I fjor forførte de oss med *Mystere Bouffe*; Magisk pust, i år viser Flåtens teater fra Le Mans et Faust-spill.

Den karakteristiske stilen som preger spillet, kostymet, dekor og tale, – det særegne uttrykket som kompaniet berømmes for, er også grunnlaget for årets forestilling. Fordi det er valgt en gjenkjennelig myte; spillet til det faustiske mennesket, er formen skarpere, skiftningene større, roen mer urovekkende. Som et oppgjør med europeisk historie, handler det om mennesket som vil være Gud. Myten om mannen som inngår pakt med djevelen, har i fem århundrer vandret gjennom forfattere, teaterfolk og musikere. Et speilbilde av vesterlandsk åndskraft: En higende sjel som streber etter å få vite mer, oppleve mer, prøve, beherske, herske over tingene.

Sagnet forteller om en doktor Johann Faust som levde i Tyskland under reformasjonstiden. Det skal ha vært en lærd sjarlatan som på begynnelsen av 1500-tallet flakket fra universitet til universitet, foreleste i alkymi og astronomi, og døde under eventyrlige omstendigheter. Det sies at han solgte seg til djevelen fordi han ikke var tilfreds med å kjenne det jordbundne. I 1587 utkom folkeboka om mannen som tok på seg ørnevinger for å utforske alt i himmelen og på jorden. Den ble trykt som avskrekkende eksempel og troskyldig advarsel til hovmodige og gudløse mennesker. Historien ble oversatt og utgitt på en rekke språk og i ulike varianter.

De mest kjente dramatiske verkene om Faust er skrevet av Christopher Marlowe: "The Tragical History of Doctor Faustus" (1589) og av J. W. von Goethe: "Faust. Eine Tragödie. Erster Teil" (1808), "Der Tragödie. Zweiter Teil" (1832). Goethe bygger sitt livsverk over sjelevalene til Faust. Sagnet ble han kjent med via en engelsk skuespillertrupp som spilte en bearbeidet versjon av Marlowes drama som marionette-teater. I motsetning til folkeboka som lar Faust bli innhentet av djevelen fordi han ikke som Luther kunne beherske sitt begjær, lar Goethe den kjempende ånd vinne.

Goethes versjon av myten er et tysk nasjonal-epos og en samtids satire. Kjente karakterer dukker opp som mytologiske skikkelser. Han lar det begynne med et forspill i himmelen hvor Gud og djevelen inngår et veddemål om Faustus karakterstyrke: Vil djevelen kunne oppfylle Faustus lengsler, gi ham ett øyeblikk hvor han føler seg tilfredsstilt, mett, så lykkelig at han ønsker at tiden vil stå stille?

I Mefistos skikkelse kommer djevelen til den frustrerte vitenskapsmann som ikke vil dvele ett øyeblikk. Han fører ham til vinkjeller og heksekjøkken, til fyrster og land, valborgsmesse og klassiske Hellas. Til kvinnene. Margaretha; Gretchen, den reteste av alle, som Faust blir forelsket i, forfører, like inn i døden: Hun drukner sitt uekte barn og viker ikke for straffen. Han blir presentert for inkarnasjonen av det skjønne; Helena, kvinnen som var årsak til Trojanerkrigen. Deres sønn, Euforion, går til grunne, som Ikaros, fordi han ville flyve for høyt, og hun vender tilbake til underverdenen.

Ikke før på dødsleiet finner Faust Øyeblikket. Han øyner håp for framtiden: Ett fritt folk på fri grunn. Kvinnen, som har gått i forbønn, redder den faustiske sjel. Engler fører den egenkjærlige ånd til høyere skarer. Djevelen har tapt. Kjærligheten, som er uforenelig med Faustus egoisme, blir en nådens gave. Hos Goethe gjør Gretchens oppofrelse Faust evig. Dette spillet om Faust, som ble til i en brytningstid; mellom middelalder og den nye tid, – europeisk tid, er iscenesatt av François Tanguy. Han vil heller snakke om fugler som lager kunst. Teater som lyktemenn og agn – ikke som autobane. Lys.

Tone Avenstroup

"Jeu de Faust" arrangeres i samarbeid med Aarhus Festuge.

Denne forestillingen er støttet av Association Française de l'action artistique og Centre Culturel Française de Bergen.